

Aangescherpte KRW-implementatie aanpak 2022-2027 ('Voortvarend Doelgericht')

Fractie CDA

Is er bij de voorbereiding van deze KRW-implementatie aanpak 2022-2027 "Voortvarend Doelgericht" overleg geweest met de Provincie Noord-Brabant over trekkersrol of medetrekkersrol van de Provincie voor de grondverwerving in KRW-opgave?

Antwoord

Ja. De Brabantse strategie en afspraken voor realisatie van de groenblauwe opgaven (waaronder de KRW) tussen de provincie Noord-Brabant en de Brabantse waterschappen zijn vastgelegd in de 'Koepelovereenkomst GroenBlauw 2021-2027 Samen op weg naar een klimaatbestendig en robuust watersysteem en natuurnetwerk in Brabant'. Op basis van deze gezamenlijke spelregels worden per gebied maatwerkafspraken gemaakt over trekkerschap van het gebiedsproces en het regelen van de benodigde grond. Waterschap Brabantse Delta heeft zich voor een aantal gebieden aangemeld als trekker. Voor de wateropgaven in deze gebieden is het waterschap verantwoordelijk voor de grondverwerving. Daarnaast zijn er voor een aantal gebieden andere trekkende partijen (waaronder terreinbeherende organisaties) die opgaven van het waterschap meenemen. Voor ecologische verbindingzones gaat het waterschap samenwerkingen aan met gemeenten waarbij ook afspraken over grondverwerving worden gemaakt.

Voor het bewaken van de voortgang en programmering van de groenblauwe opgaven vindt er periodiek overleg plaats met de provincie. Als blijkt dat grondbeschikbaarheid een knelpunt vormt voor het tijdig realiseren van de KRW-opgaven, dan wordt dat besproken in het periodiek overleg en zoeken partijen samen naar mogelijke oplossingen. De Koepelovereenkomst bevat daarvoor een mix van vrijwillige en afdwingbare instrumenten (instrumentenkoffer).

Belangrijke kanttekening hierbij is dat het zorgen voor een goede waterkwaliteit (en voldoende water) onderdeel uitmaakt van een breed pakket aan opgaven die samenkomen in het Nationaal Programma Landelijk gebied (NPLG). In het gebiedsprogramma dat de provincie op 1 juli 2023 gereed moet hebben, hoort ook te staan hoe we als Brabantse partijen deze optelsom van met elkaar samenhangende opgaven gaan realiseren. Afspraken over grondverwerving zijn ook een belangrijk onderdeel van het beoogde gebiedsprogramma voor Noord-Brabant.

Fractie Ons Water/Waterbreed

Vraag

Het zesde spoor dat in de adviesnota wordt beschreven betreft 'Ontwikkelen argumentatielijnen doelbereik na 2027 en doelverlaging in 2027'. We hebben hierover de volgende vragen: Kan het DB dit spoor concreet maken. Welke acties worden op welk moment uitgevoerd en op welke manier en wanneer wordt het AB hier bij betrokken?

Antwoord

Voor het zesde spoor ligt de regie bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Hiervoor heeft het ministerie een werkgroep opgestart met inbreng van regionale partners (waaronder waterschappen). Deze werkgroep brengt in beeld wat de KRW-vereisten zijn om te kunnen verantwoorden dat doelen na 2027 worden bereikt en wanneer doelverlaging is toegestaan. De werkgroep zal ook argumentatielijnen uitwerken voor situaties waarin geen legitiem beroep op een uitzonderingsbepaling van de KRW mogelijk is. Dergelijke redeneerlijnen zijn "verzachtende omstandigheden". Ze dragen bij aan transparantie en ze kunnen mogelijk de Europese Commissie ervan overtuigen dat een ingebrekestelling niet passend is. Het is echter mogelijk dat in de ogen van een rechter daarmee nog steeds niet wordt voldaan aan de vereisten van de KRW, met alle risico's van dien op juridische implicaties bij onder meer vergunningverlening.

De werkgroep voorziet in een aantal werksessies met regionale partijen (2023-2024) waarin een aantal casussen (voorbeeld waterlichamen) zal worden uitgewerkt. Het waterschap neemt deel aan deze werksessies en zal hiervoor casussen indienen. De werkgroep zal ook juristen inschakelen voor advies. Eind 2024 brengt de werkgroep advies uit aan het Bestuurlijk Overleg Water, wanneer ook de resultaten van de landelijke KRW-tussenevaluatie beschikbaar zijn.

Zodra de landelijke werkgroep voorbeeld argumentatielijnen heeft uitgewerkt zullen deze met het AB worden besproken.

Vraag

Op basis van welke argumenten hebben Duitsland en België een beroep gedaan op doelverlaging en termijnverlenging? Waarom volgt Nederland deze lijn niet?

Antwoord

Notabene vooraf: de KRW kent geen 'termijnverlenging', wel 'fasering van de uitvoering van maatregelen over meerdere planperiodes'.

In België is de uitvoering van de KRW een bevoegdheid van de gewesten. Duitsland en het Vlaams Gewest hebben net als Nederland al twee keer 'fasering (van uitvoering van maatregelen)' toegepast, namelijk voor de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 en 2022-2027. Fasering is na 2027 niet meer toegestaan. Wel wordt doelbereik op een later moment (na 2027) geaccepteerd, mits de voor doelbereik nodige maatregelen uiterlijk in 2027 zijn getroffen en natuurlijke omstandigheden ervoor zorgen dat doelen enkele jaren na 2027 zullen worden gehaald (het zogeheten 'na-ijlen van effecten van maatregelen'). Formeel resteert na 2027 alleen de mogelijkheid tot doelverlaging.

In de stroomgebiedbeheerplannen voor 2022-2027 hebben zowel Duitsland als het Vlaams Gewest aangegeven dat het niet gaat lukken alle noodzakelijke maatregelen voor alle waterlichamen eind 2027 uitgevoerd te krijgen. Ze willen er meer tijd voor nemen. Zo noemt Vlaanderen voor een aantal waterlichamen 2033. Duitsland en Vlaanderen doen geen beroep op doelverlaging. Het Waals Gewest heeft het stroomgebiedbeheerplan voor 2022-2027 nog niet gereed.

Nederland heeft tot nu toe geen beroep gedaan op 'doelverlaging'. Wel zijn met een 'technische actualisatie' de doelen voor een aantal waterlichamen bijgesteld. Nederland houdt vast aan de ambitie om de KRW-doelen in 2027 te halen, omdat een goede waterkwaliteit van groot belang is voor klimaatbestendige water-landschappen als basis voor duurzaam wonen, werken en recreëren. Bovendien schrijft de KRW in beginsel voor dat de doelen in 2015 moeten zijn gerealiseerd. Met twee extra planperiodes (2016-2021 en 2022-2027) heeft Nederland al maximaal gebruik gemaakt van de 'faseringsoptie'.

De Europese Commissie houdt strikt vast aan het uiterlijk in 2027 uitvoeren van noodzakelijke maatregelen voor KRW-doelbereik: fasering na 2027 is niet toegestaan. Uit jurisprudentie tot nu toe blijkt dat het Europees Hof van Justitie een hele stikte interpretatie volgt van de KRW-vereisten. Het risico van een ingebrekestelling en veroordeling (met dwangsom en/of boetes) is hoog. Met de inzet op uitvoering van een deel van de maatregelen na 2027 riskeren Duitsland en het Vlaams Gewest een ingebrekestellingsprocedure door de Europese Commissie.

Vraag

Op welk moment wordt een besluit genomen over doelverlaging en termijnverlenging in Nederland en wat is de rol van Waterschap Brabantse Delta daarbij?

Antwoord

Met de landelijke KRW tussenevaluatie (2024) wordt een actuele inschatting gemaakt van de mate van haalbaar doelbereik in 2027 voor alle water-lichamen. Vervolgens zal in 2025 worden besproken wat de situatie is en welke besluiten zijn te nemen (zoals een besluit tot doelverlaging) indien doelen dreigen niet tijdig te worden gehaald. Bedoelde besluiten zullen uiterlijk zal voor eind 2027, voor aanvang van de nieuwe planperiode, door het daartoe bevoegde gezag (Rijk of provincie) moeten worden genomen. Voor de regionale KRW-waterlichamen in Noord-Brabant is op grond van landelijke wetgeving de provincie het bevoegd gezag. Het waterschap heeft een adviserende rol en levert de noodzakelijke technisch-inhoudelijke watersysteemkennis, informatie over de uitvoering van KRW-maatregelen van het waterschap en waterkwaliteitsgegevens (KRW-meetnet).

Vraag

Op welke manier en op welk moment geeft het DB invulling aan de aanbeveling van de Rekenkamercommissie om met het AB in gesprek te gaan over gebieden waar de KRW niet in 2027 zal zijn gerealiseerd?

Antwoord

Resultaat van de landelijke KRW-tussenevaluatie (eind 2024) is een geactualiseerd beeld van de mate van haalbaar doelbereik in 2027 voor alle Nederlandse KRW-waterlichamen. Tevens zal er eind 2024 ook meer helderheid zijn over mogelijke, juridisch houdbare argumentatielijnen voor 'doelbereik na 2027' en 'doelverlaging na 2027' (zie ook antwoord op de vorige twee vragen). Op basis daarvan zal het dagelijks bestuur in gesprek gaan met het algemeen bestuur over wat te doen met de gebieden waar de KRW doelen niet (volledig) in 2027 zullen worden gehaald.

Fractie Partij voor de Dieren

Vraag

In de aangescherpte aanpak gaat het over een dashboard over de KRW-doelstellingen. Met welke data zal dit dashboard worden gevuld?

Antwoord

Het dashboard zal inzicht geven in de voortgang van uitvoering van KRW-maatregelen en de stand van zaken qua doelbereik. Hiervoor worden data gebruikt uit de projectenadministratie en de waterkwaliteitsmonitoring gegevens van het officiële KRW-meetnet.

Vraag

Hoe wordt de kwaliteit en accuraatheid bewaakt, om te voorkomen dat we alsnog voor verrassingen komen te staan in 2027?

Antwoord

Het algemeen bestuur wordt periodiek over de voortgang van maatregel-realisatie geïnformeerd via managementletters, projectenrapportages en de kadernota. De KRW-monitoring vindt plaats conform landelijke voorschriften en kwaliteitsvereisten.

Vraag

Hebben andere waterschappen ook zo'n dashboard ontwikkeld en kunnen we daar gebruik van maken om het wiel niet opnieuw uit te vinden?

Antwoord

Verschillende waterschappen zijn bezig met de ontwikkeling van een dergelijk dashboard. Hiervoor vindt uitwisseling plaats binnen de Unie van Waterschappen en de Maas – en Schelde-stroomgebiedsoverleggen.

Fractie Natuurterreinen

Vraag

Waaruit blijkt dat voor 2/3 van de 25 waterlichamen het onzeker is dat de KRW doelen niet in 2027 worden gehaald (pag. 2 van de nota)?

Antwoord

Dit is een inschatting die de waterschapsexperts hebben gemaakt bij het opstellen van het waterbeheerprogramma en het nationale stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Het Rijk heeft alle waterschappen gevraagd zo'n inschatting aan te leveren voor alle waterkwaliteitselementen per waterlichaam. Dit is een vast onderdeel in het landelijk waterkwaliteitsportaal.

Kanttekening: 2/3 is gebaseerd op het 'one out, all out' beginsel. De cijfers per waterlichaam laten zien dat sommige waterkwaliteitselementen over de 25 waterlichamen beter scoren dan andere.

Vraag

Om welke reden(en) zullen de doelen niet haalbaar zijn?

Antwoord

Er zijn verschillende redenen denkbaar waarom doelen niet in 2027 gehaald kunnen worden:

- De positieve effecten van maatregelen worden pas merkbaar enkele jaren na 2027.
- Naast het waterschap moeten ook andere partijen maatregelen uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan investeringen in de landbouw voor het terugdringen van de belasting van het oppervlakte- en grondwater met stikstof en fosfor. Als die maatregelen minder of te laat worden uitgevoerd zullen waterschapsmaatregelen minder renderen.
- Afwenteling vanuit Vlaanderen: ook Vlaamse partijen moeten maatregelen treffen. Als dit onvoldoende gebeurt, dan brengt dat het halen van KRW-doelen in Nederland in gevaar.
- Maatregelen kunnen in de praktijk positievere of minder gunstige effecten hebben dan vooraf is ingeschat.
- Klimaatverandering: effecten van klimaatverandering op waterkwaliteit (en biodiversiteit) zijn nog niet volledig gekend.

Vraag

In het aangehaalde rapport van de Rekenkamercommissie komt naar voren dat niet alle waterlichamen worden aangepakt op basis van de KRW, waaronder de Gilzewouwerbeek en de Molenleij.

Wat is hiervan de reden?

Antwoord

Het is niet helder waar de vraagsteller de interpretatie van het KRW-rekenkamercommissierapport op baseert. Mogelijk verwacht vraagsteller de begrippen KRW-waterlichamen en overige wateren. Artikel 1 van de KRW betreft in beginsel alle oppervlakte- en grondwater in de Europese Unie. Zoals het rekenkamercommissierapport juridisch correct aangeeft 'moeten ook de overige wateren volgens de KRW in 2027 een goede kwaliteit hebben, maar er geldt geen rapportageverplichting aan Brussel'. Dat geldt ook voor de Gilzewouwerbeek en de Molenleij; dit zijn overige wateren en geen KRW-waterlichamen.